

Liberaal energiebeleid

De volgende versnelling

Voorstellen Team Energie voor het VVD-verkiezingsprogramma¹

Het behalen van klimaatdoelen blijft onverminderd urgent, juist met actuele inzichten.

Extreme weersomstandigheden laten zien dat klimaatverandering leidt tot maatschappelijke ontwrichting.² De oorlog in Oekraïne sterkt ons in de overtuiging dat we onze afhankelijkheid van derde landen moeten verminderen. Ten aanzien van het gasveld in Groningen hebben we onze verantwoordelijkheid naar bewoners te laat ingezien. Een betrouwbare energievoorziening kent een prijs, en dat zien we terug in onze gestegen energiekosten. Dit stelt de samenleving voor een flinke uitdaging. Het goede nieuws: de richting is helder en krijgt brede steun.

Het is misschien de ‘manier waarop’ die ons land soms verdeelt, maar wat ook de VVD als liberale partij onderscheidt. We hebben te maken met een wereldwijd probleem. We moeten daarin realistisch zijn. De urgentie van het probleem staat als een paal boven water. Wij zijn optimisten en gaan de uitdaging aan. Daarom zetten we ons in voor de huidige ambities zoals gesteld in het Akkoord van Parijs en Europees verband. Uiteraard kunnen er situaties ontstaan die aanleiding geven om in gesprek te gaan over aanpassingen. De rol van Nederland wereldwijd is dat we ons houden aan onze afspraken en innovaties aanjagen om ons land en onze industrie klaar te maken voor de energietransitie.

Nederland is een klein maar welvarend land dat gezien zijn ligging, deels onder de zeespiegel en aan de monding van twee rivieren, kwetsbaar is. Dat betekent dat wij ook sterk inzetten op klimaatadaptatie. Zo maken wij ons weerbaar tegen de effecten van klimaatverandering, zoals overstromende rivieren, perioden van droogte, warmtestress in stedelijk gebied en stijging van de zeespiegel. Ook een euro voor klimaatbeleid kan maar één keer worden uitgegeven.

Wij nemen onze verantwoordelijkheid als VVD. We verschuiven het probleem niet door CO₂-uitstoot te exporteren naar andere landen. Daarom kijken wij bij emissies over de hele keten, dus ook productie en materiaalgebruik, en rekenen we onszelf niet te snel rijk. Dat zorgt voor feitelijke en economische afwegingen, wars van dogma’s of utopieën. Ons liberale energiebeleid zet met realisme en optimisme in op een betrouwbare, schone

---

¹ Deze aanbevelingen zijn tot stand gekomen met de inbreng van leden van het Thematisch Netwerk Liberaal Groen. Dit document bevat een opinie en heeft geen formele status binnen de VVD voor gebruik in beleid of bestuur. Het geeft houvast in onderlinge discussies en aanknopingspunten voor beleid in de toekomst. Publicatie 30 juli 2023 op <https://www.liberaal-groen.nl>.

² NCTV, Themarapportage klimaat en natuurrampen, <https://www.nctv.nl/documenten/publicaties/2022/09/26/themarapportage-klimaat-en-natuurrampen-2022>. Verbond van Verzekeraars, “Klimaatshademonitor: Schadepieken steeds hoger door toename extreem weer,” 11 oktober 2022, <https://www.verzekeraars.nl/publicaties/actueel/klimaatshademonitor-schadepieken-steeds-hoger-door-toename-extreem-weer>

energievoorziening voor onze welvaart en die van toekomstige generaties.

De energietransitie vraagt om een samenspel tussen consumenten, bedrijfsleven en publieke organisaties.

De overheid neemt regie door sturend beleid en duurzame keuzes te faciliteren, duidelijkheid te scheppen en betrouwbaar te zijn. Vervolgens is het aan consumenten en ondernemers om hun keuzes te maken.

- ▶ Klimaatbeleid is net zo belangrijk als een betrouwbare en betaalbare energievoorziening. Onze toekomstige welvaart is gebaat bij een florerende en schone industrie.
- ▶ We maken energiebesparing en duurzame investeringen aantrekkelijk (de wortel) middels normering, passende vergunningseisen en ruimtelijk beleid.
- ▶ Voor CO₂-reductie blijft het principe ‘de vervuiler betaalt’ (de stok) in lijn met Europese afspraken zoals het ETS. Nederland moet hier geen extra heffingen bovenop leggen. Dat zou vooral het leven hier duurder maken en de industrie onnodig wegdagen.
- ▶ Het is hoog tijd voor een belasting op kerosine, zo niet op EU-niveau dan met een kopgroep van omringende landen. Dat biedt een gelijk speelveld voor mobiliteit. Hierbij geldt wel dat alternatieve vervoermiddelen voldoende beschikbaar moeten zijn.
- ▶ Fiscaal beleid in lijn met ‘true pricing’ is effectiever dan het toekennen van subsidies. Hierbij blijven we zorgen voor een gelijk speelveld, want het klimaat wordt niet geholpen door uitstoot te verplaatsen naar andere landen. Subsidies zijn tijdelijk voor nieuwe toetreders.

De energietransitie versnellen doen we samen, niet alleen.

De opvolging van het Energieakkoord door het Klimaatakkoord, en het sluiten van de gasvelden in Groningen, maakt dat belangrijke keuzes alweer achter ons liggen. Nu wordt het tijd om ervoor te zorgen dat al de mooie plannen worden uitgevoerd. We hebben geen behoefte aan nog meer plannen, maar aan focus op uitvoering. Dan helpt het niet als de overheid gaat drammen; dat werkt averechts. De volgende versnelling ligt bij consumenten, ondernemers, het midden- en kleinbedrijf, en investeerders die graag andere keuzes willen maken. De infrastructuur voor de energietransitie moet er wel eerst zijn. Kosten moeten concurrerend blijven. Als we daarvoor kunnen zorgen, gaat de energietransitie pas echt vliegen!

Het op korte termijn versnellen van de energietransitie vraagt om een pragmatische en effectieve overheid.

Er zijn genoeg welwillende ondernemers zich tegengewerkt zien door verouderde wet- en regelgeving, stroeve vergunningseisen en lange aansluittrajecten. Wanneer lokaal draagvlak, tijdige oplevering van infrastructuur of financiering ontbreekt, zetten we daarom in op praktische oplossingen. We gooien geen oude schoenen weg voordat we nieuwe hebben. De gasbelasting verhogen voordat huishoudens en bedrijven een alternatief hebben, leidt ertoe dat mensen zich tegen het beleid keren.

- ▶ We versimpelen en versnellen aansluit- en vergunningstrajecten voor duurzame projecten. Netbeheerders mogen voor-investeren op basis van een langjarige ontwikkelagenda. We zorgen ervoor dat projecten met tijdelijke aansluitbeperkingen en congestiemanagement

alsnog doorgang vinden.³

- ▶ In het prioriteringskader voor netschaarste dienen ook industrieclusters op waarde te worden geschat. Industrie en MKB hebben een groot aandeel in CO₂-reductie, betalen mee in het ETS en willen graag innoveren. Daarin moeten we ze dan wél faciliteren.
- ▶ We zetten in lijn met de Warmtewet in op publiek-private samenwerking voor warmtenetten en geven investeerders duidelijkheid over de financieringsmogelijkheden om de uitrol te versnellen. We maken voor huishoudens inzichtelijk welke keuzes er voorliggen, welke soorten warmtepompen en subsidiemogelijkheden er zijn. Dit is nu te ingewikkeld.
- ▶ We zorgen ervoor dat subsidies voor verduurzaming en isolatie kosteneffectief zijn en vooral terecht komen bij groepen in de samenleving die last hebben van energiearmoede. Juist zij verdienen perspectief om erop vooruit te gaan.
- ▶ We erkennen de stijgende (financierings-)kosten voor de bouw van infrastructuur en energieprojecten (waterstof, offshore wind-, zonne- en kernenergie).⁴ We zijn daarom terughoudend met nieuwe tender criteria; dit werkt mogelijk verstoring en leidt zo tot hogere energieprijzen.⁵ We voeren een stabiel beleid en nemen investeringsrisico's weg. Dan weten ontwikkelaars en investeerders in nieuwe sectoren ons blijvend te vinden.

We maken nu keuzes zodat ook generaties na ons in vrijheid en welvaart kunnen leven.

Er is groot maatschappelijk draagvlak voor belangrijke keuzes in de energiesector. De beslissingen die we nu maken, bepalen onze energiemix over 10 jaar en verder. Het realiseren van een robuust, schoon energiesysteem vraagt om consistent, langetermijnbeleid. Daarbij hoort industriepolitiek die vooruit denkt en inzet op een goed investeringsklimaat, ruimtelijke inrichting en oplevering van infrastructuur.

- ▶ We investeren in infrastructuur voor elektrificatie, warmte-, waterstof- en CO₂-transport om de verduurzaming van de industrie en havengebieden te versnellen. We hanteren daarbij een ontwikkelkader voor minstens 2050. Daarin zijn we technologieneutraal.
- ▶ Onze energiebelasting belast juist de mensen in oude en slecht geïsoleerde huizen het hoogst terwijl industriële grootgebruikers worden ontzien. Dit is inconsistent met beleid dat inzet op energiebesparing en CO₂-reductie en houdt onvoldoende rekening met het MKB als middensegment. We onderzoeken of en hoe het belastingstelsel voor energie, rekening houdend met klimaat- en industriebeleid in de toekomst, anders kan worden ingericht.
- ▶ Deze transitie kent ook technische veiligheidsaspecten die niet moeten worden onderschat, zeker met nog niet uitontwikkelde technieken, die bijvoorbeeld kunnen leiden tot brand- en explosiegevaar. Tijdig onderzoek en beleid helpen om dit te voorkomen.

³ Remy Kock, "VNO-NCW: 'Iedere vorm van perspectief op het stroomnet is welkom'," BNR, 28 juni 2023, <https://www.bnr.nl/nieuws/duurzaamheid/10517307/vno-ncw-iedere-vorm-van-perspectief-op-stroomnet-is-welkom>

⁴ Rachel Millad, "Vattenfall halts offshore wind over surging costs," FT, 19 juli 2023, <https://www.ft.com/content/f9d0f4f9-6d95-44a9-924b-d88627fd6485>

⁵ Wind Europe "New auctions must avoid negative bidding," 12 juli 2023, <https://windeurope.org/newsroom/press-releases/german-offshore-auctions-award-7-gw-of-new-wind-future-auctions-must-avoid-negative-bidding/>

De VVD heeft kernenergie terug op de agenda gezet.

Ons huidige energiebeleid is nog niet volledig technologie-neutraal. Als we CO₂-reductie voorstaan, zijn alle technieken nodig. Daar waar we voor wind op zee al plannen maken voorbij 2035, blijft kernenergie nog te veel in de onderzoeksfase hangen. Ook de Europese regelgeving en taxonomie zitten in de weg. Kernenergie is betrouwbaar, vermindert CO₂ en gaat goed samen met zon en wind.⁶ Kernenergie kan een belangrijke bijdrage leveren aan onze energiemix.

- ▶ We zorgen voor financiering, passende garanties en beleid voor de ontwikkeling van moderne (generatie III+) kerncentrales.⁷
- ▶ We scheppen duidelijkheid over de eindberging van kernafval en ontmantelingskosten. Ook dat is onderdeel van het investeringsklimaat.

We stellen de dagelijkse praktijk weer centraal in ons energie- en klimaatbeleid.

De energietransitie is niets waard als mensen hun energierekening niet kunnen betalen. Besparen en isoleren moet lonen. De kwaliteit van ons leven moet verder omhoog.

- ▶ De energietransitie vraagt om een maatschappelijke beweging op lokaal- en buurniveau. Afgelopen winter is de overheid bijgesprongen en kwam een nieuw gesprek op gang, gesteund door energiecoaches, lokale energiecoöperaties en subsidies voor radiatorfolie. We versterken lokale initiatieven en brengen keuzes op een makkelijke manier dichterbij. We werken aan meer kennis over energietechniek bij mensen thuis en op school. We investeren in technisch talent voor de uitvoering van de energietransitie.
- ▶ We faseren het prijsplafond uit zodra de praktijk dit toelaat. We maken het makkelijker voor consumenten om inzicht te krijgen in hun energieverbruik, slimme energiecontracten af te sluiten en daarvan te profiteren. Tegelijkertijd blijven vaste contracten van energieleveranciers nodig voor zekerheid over uitgaven.
- ▶ De energiebelasting en nettarieven moeten het mogelijk maken om slim in te spelen op zon en wind, en zo het nieuwe energiesysteem te ondersteunen. Daarom is het goed dat de salderingsregeling langzaam wordt uitgefaseerd. Niet iedereen heeft immers een eigen dak en geld voor zonnepanelen. Het is dan ook rechtvaardig en blijft noodzakelijk om de maatschappelijke kosten voor onze energievoorziening eerlijk te verdelen.
- ▶ Energiebesparing en duurzame keuzes liggen ook binnen handbereik buiten de meterkast, bijvoorbeeld in de supermarkt. Het normeren van duurzame keuzes en beprijzen van milieuschade en materiaalgebruik geeft circulaire producten, kringloopgoederen en duurzame voedselkeuzes een eerlijk verdienmodel. Zo wordt het steeds makkelijker om je CO₂-uitstoot te verminderen.

De klimaatdoelstellingen en energietransitie stellen ons voor een gigantische opgave. Dat valt of staat met vertrouwen in de overheid en elkaar. Mens en samenleving staan daarom centraal

⁶ IEA, *Nuclear power and secure energy transitions*, juni 2022, <https://www.iea.org/reports/nuclear-power-and-secure-energy-transitions>

⁷ KPMG, *Marktconsultatie kernenergie*, 1 juli 2021, <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-1b94eccd-4055-4b06-aca5-3c28e7ab7776/pdf>

in ons energiebeleid.⁸ We geven mensen de leiding om hun eigen toekomst vorm te geven. Met liberale uitgangspunten en praktische oplossingen halen we die toekomst vooruit. Op een schoon, welvarend en veilig Nederland!

---

⁸ SCP, *Sociale en Culturele Ontwikkelingen 2023*, april 2023,
<https://www.scp.nl/dossiers/publicaties/publicaties/2023/04/14/sociale-en-culturele-ontwikkelingen-2023>